

ที่ ๓

หมายกำหนดการ

พระราชทานเพลิงพระศพ

สมเด็จพระปิยะติศาเจ้า สุขุมตมวาร์ศรี พระอัครราชเทวี

ณพระเมรุทองดำนามหาดวง

พฤษภาคมพระพุทธรศักราช ๒๕๗๓

วันที่	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
๑๖	๕.๐๐ ด.ท.	เทศน์นา สวดศราทชพรต สดับปกรณ์	พระที่นั่งดุสิต	เต็มยศใหญ่ จุดจอมเกล้า
๑๗	๒.๐๐ ด.ท.	สดับปกรณ์ เชิญพระศพลงพระเมรุ สดับปกรณ์		
๑๘	๒.๐๐ ก.ท.	เทศน์นา สวดศราทชพรต สดับปกรณ์	พระเมรุทอง ดำนาม	เต็มยศใหญ่ มงกุฎด้าม
		พระราชทานเพลิง เก็บพระอัฐิ ตั้งพระด้ามหีบ สดับปกรณ์ เชิญพระอัฐิและพระ อังคาร สดับปกรณ์		

วันที่	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
๓๙	๕.๐๐ ด.ท.	งานพระอิสริยยศ สดมมนตรีพระ๒๐ รูป เทศนา ลำดับปกรณ์	พระที่นั่งดุสิต	เต็มยศ ข้างเผือก
๒๐	๓๐.๓๐ ก.ท.	เดียงพระดังมี๕๐ รูป เทศนา ลำดับปกรณ์ ลำดับปกรณ์รายร้อย ๓๐๐ รูป เชิญพระอิสริยยศ ฐาน		
๒๐	๕.๐๐ ด.ท.	งานบรรจุพระอังคาร ลำดับปกรณ์ บรรจุพระอังคาร	วัดราชบพิธ	ปกติ

มหาเดวอกเอก เจ้าพระยาวรพงศ์พิพัฒน์ เสนาบดีกระทรวงวัง
รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า ได้โปรดเกล้าฯ ให้
ราชบัณฑิตยสภา อำนวยการให้ช่างสร้าง พระเมรุที่ท้องสนามหลวง
เพื่อสำหรับพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระปิยะดาเจ้า สุขุมมาด

วันที่ ๓๓ พฤษภาคม ๒๔๗๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๔๔๖

มาร์ศรี พระอัครราชเทวี บดินการสำเร็จแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการบำเพ็ญพระราชกุศล และพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ พระอัครราชเทวี ดังรายการต่อไปนี้

งานพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ พระอัครราชเทวี

วันที่ ๓๖ พฤษภาคม เวลาเช้า เจ้าพนักงานเตรียมการที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทไว้พร้อมสรรพ

เวลาเที่ยงวัน เจ้าพนักงานเชิญพระดองพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ พระอัครราชเทวี ขึ้นประดิษฐานบนพระแท่นแว่นฟ้าทอง ประกอบพระโกศทองใหญ่ ประดับพุ่มยอดและเฟื้อง ภายใต้วังเศวตฉัตรรายพิมพ์ ๕ ชั้น แวดล้อมด้วยเครื่องราชอิสริยยศ ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท มุขตะวันตก ชาวพนักงานประโคม คั๊วแซ่ แตร กดองชนะ

เวลาบ่าย ๕ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน จากพระราชวังดุสิต มายัง พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว พระราชาคณะที่จะถวายพระธรรมเทศนา พร้อมด้วยพระสงฆ์ที่จะสวดคัมภีร์พระคัมภีร์ของขงฮวดอัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระราชา

คณะถวายพระกรรมเทศน์นักกัณฑ์ ๓ จบแล้ว พระสงฆ์ ๒๐ รูป
สวดศราทศพรต เสร็จแล้วทรงทอดไตรจีวรพระสงฆ์ทั้งนั้นดับ
ปกรณ์ ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
พระราชาคณะถวายอดิเรก ถวายพระพรดา พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงจุดเทียนที่พระแท่นสวดพระอภิธรรมแล้ว เสร็จกลับ
พระราชวังดุสิต

เชิญพระศพสู่พระเมรุ พระราชทานเพลิง

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม เวลาบ่าย ๒ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจากพระราชวังดุสิตมายังพระ
ที่นั่งดุสิตมหาปราสาทเช่นวันก่อน ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ
และทรงทอดไตรจีวร พระสงฆ์ ๒๐ รูปดับปกรณ์แล้ว ถวาย
อนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรดา เจ้าพนักงานเปิดอง
พระโกศทองใหญ่ออก ชาวพนักงานประโคม คังข์ แตร
กลองชนะ ปลัดกรมพระตำรวจเชิญพระดองจากพระแท่นแว่นฟ้า
ทองลงจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ไปประดิษฐานเหนือพระยาน
มาศตำมตำคานข้างกำแพงแก้ว ประกอบพระโกศทองใหญ่
ประทับพุ่มยอดและเฟื้อง เจ้าพนักงานภูษามาดาประคองพระโกศ
หน้าหลัง คังกระบวรราชอิสริยยศ พระญาณวราภรณ์ ชน
เสด็จกลับม้วนพระอภิธรรมนำพระศพออกประตูศรีสุนทร ประตู

เทวภิรมย์ ^๕ เดียวถนนมหาราชทางซ้าย ^๕ เดียวเข้าถนนเซตุน

ถนนส์นามชัย ^๕ เทียบพระยานมาศที่เกรินเวชยันตราชรถ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จจาก
หน้าประตูกำแพงแก้วพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทไปเทียบที่ พระทวาร
เทเวศร์รักษา ^๕ เสด็จขึ้นพระมหามนเทียร

เจ้าพนักงานภูษามาตาเชิญพระโกศเดือนจากพระยานมาศสู่เกริน
เวชยันตราชรถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้า
พี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตทรงทอดผ้าขาว ๒๐ พับ
พระสงฆ์วัดพระเชตุพนส์ดับปกรณ์แล้ว เจ้าพนักงานเดือนเกรินขึ้น
เทียบบุษบกเวชยันตราชรถ เชิญพระโกศเดือนเข้าสู่บุษบก ตั้ง
กระบวนแห่เชิญพระศัพมัทหารบกนำ และกระบวนราชอิสริยยศ
พระญาณวราภรณ์นางราชรถเด็กอ่านพระอภิธรรมนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระ
บรมราชินี ทรงรถมาพระที่นั่งทหน้าพระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จ
จากพระบรมมหาราชวัง ไปเทียบรถพระที่นั่งทถนนหน้าพระธาตุ
เสด็จขึ้นพระที่นั่งทรงธรรม

กระบวนแห่เชิญพระศัพเดิรไปตามถนนส์นามชัย ถนนราชดำเนิร
^๕ เดียวถนนพระจันทร์เดิรซ้ายไปตามถนนเหนือพระเมรุ กระบวน
หน้าทหาร เดิรถวายคัม ผ่านหน้าพระที่นั่ง ทรงไป ออก ประตู ทางใต้

กระบวนราชอิสริยยศหยุด เทียบเวชยันตราชรถตรงถนนเหนือ
พระเมรุ เจ้าพนักงานเชิญพระโกศลงทางเกรินชั้นพระยานมาศ
ด้ามดำคานเสร็จแล้ว พระญาณวราภรณ์ ชั้นเสด็จกดับบวงนำ
กระบวนราชอิสริยยศ ให้เชิญ พระศพ เวียน พระเมรุ ๓ รอบ ตาม
ประเพณีแล้ว เทียบพระยานมาศที่ในमुखพระเมรุด้านตะวันออก
เจ้าพนักงานเปิดองพระโกศทองใหญ่ออก เชิญพระดองชั้นประ
ดิษฐานเหนือพระจิตกาธานในพระเมรุประกอบพระโกศจันทร์ไว้เสร็จ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งหมากี่เชิญเสด็จพระเจ้าวรวงศ์
เธอ กรมหลวงชินวราดิวิวัฒน์ สัมเด็จพระสังฆราชเจ้า และนิมนต์
พระราชอาคันตุกะ ซึ่งจะเสด็จราชศพอีก ๓๐ รูป ชั้นประจำอาคันตุกะ
พระที่นั่งทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียน
เครื่องนมัสการทรงธรรม สัมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ ถวายพระธรรม
เทศนาถันต์ ๑ จบแล้ว พระราชอาคันตุกะ ๓๐ รูปเสด็จราชศพ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดไตรจักร พระสังฆถัน
ลำดับภรณ์ ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสังฆถวาย
อนุโมทนา สัมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวาย อติแรก พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่งทรงธรรมชั้น
พระเมรุทางบันไดตะวันตก พระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระ
ปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาถมารศรี พระอัครราชเทวี ชาวพนักงานประโคม

วันที่ ๓๓ พฤษภาคม ๒๕๗๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ หน้า ๕๕๐

คังชี่ แคร่ กตองชนะ กงททารถวายเคารพตามพระราชอิสริยยศ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับประทับพระที่นั่งทรงธรรม
พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าชนถวายพระเพลิงแล้ว ดมเด็จพระ
นางเจ้า ฯ พระบรมราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในเสด็จขึ้น
ถวายพระเพลิงต่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ
พระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินทางหลังพระที่นั่ง
ทรงธรรม ขึ้นประทับรถม้าพระที่นั่ง เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

เมื่อพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าฝ่ายใน เสด็จขึ้นถวายพระเพลิง
เสร็จแล้ว คณะทูตและข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายหน้าฝ่ายในกับ
ทงพระสงฆ์ ชนถวายพระเพลิงต่อไป

เมื่อหมดผู้ชนถวายพระเพลิงแล้ว เจ้าพนักงานจะได้ ปิดพระฉาก
ถวายพระเพลิงและดมพระอัฐิไว้คันทิ้ง และตั้งแต่เชิญพระศพ
พระเมรุ พระพิธีธรรมซึ่งประจำร่างทั้ง ๕ จะได้มัดตเปลี่ยนดวด
พระอภิธรรม ชาวพนักงานประโคมยามจนกว่าจะเชิญพระอัฐิกลับ
เก็บพระอัฐิ

วันที่ ๓๔ พฤษภาคม เวลาเช้า กรมวังเดียงพระสงฆ์ซึ่งประจำ
ร่าง ๓๒ รูป เจ้าพนักงานภูษามาตาดับพระเพลิง ประมวญพระ
อัฐิถวายคตุมไว้ ตั้งพระสุคนธ์ขึ้นตรงและพระโกศทองดงยาสำหรับ
ทรงพระอัฐิ

เวลาเช้า ๗ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ทรงรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จจากพระราชวังดุสิตไปประทับรถพระที่นั่งทถนนหน้าพระธาตุ เสด็จพระราชดำเนินจากรถชนพระที่นั่งทรงกรมแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นพระเมรุทางบันไดตะวันตก เจ้าพนักงานภาษามาดาเปิดคลุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระอัฐิสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า ฯ พระอัครราชเทวีด้วยพระสุคันธ์แล้ว เจ้าพนักงานแจวและแปรพระรูปถวายคลุมไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จจากพระเมรุไปประทับณพระที่นั่งทรงกรม โปรดเกล้า ฯ ให้ข้าทูลละอองธุลีพระบาทราชสกุตราขนิษุติเดรส่ามหาบ ๒ ดำรับ เวียนพระเมรุโดยอุศตราวัฏฏ์ ๓ รอบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นสู่พระเมรุ ทรงทอดไตรจีวรส่ามหาบ พระราชาคณะผู้ใหญ่ ๖ รูปขึ้นพระเมรุทางบันไดมุขตะวันออก สดับปกรณ์แล้วกลับลงทางเดิม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเก็บพระอัฐิส่งด้วยน้ำพระสุคันธ์ ประมวญดวงพระโกศแล้ว เจ้าพนักงานภาษามาดาเชิญพระโกศขึ้นเหนือพานทอง ๒ ชั้น แล้วเชิญจากพระเมรุทางบันไดมุขตะวันตกไป ประดิษฐานในบุษบกบนพระแท่นแว่นฟ้าทองณพระที่นั่งทรงกรม แล้วประมวญพระอังคารลงในพระชะอบประดิษฐานเหนือพานทองปักไว้ ในพระเมรุ

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๗๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๔๕๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจากพระเมรุ
ทางบันไดตะวันตกไปประทับ ณ พระที่นั่งทรงธรรม ทรงประเคนภัตตา
หารตามหาบ พระสงฆ์ ๖ รูปทำภัตตคฤศย์แล้ว ถวายอนุโมทนา
ถวายอดิเรกกลับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดไตรจักร
พระสงฆ์ ๕๐ รูปสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกแล้ว
โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานภูษามาตาเชิญพระโกศพระอัฐิจาก
บุษบกแว่นฟ้าทอง ณ พระที่นั่งทรงธรรม ไปประดิษฐานเหนือพระ
เสด็จงกง และเชิญพระชะอบพระอังคารจากพระเมรุขึ้นเหนือพระวอ
ตั้งกระบวนพระราชอิสริยยศ เชิญพระอัฐิจากหน้าพระที่นั่งทรง
ธรรม ออกประตูเหนือพระเมรุ เสด็จฉนวนพระจันทร์ทางขวา
เสด็จฉนวนราชดำเนินทางขวา เมื่อถึงบ่อมเผด็จคชกรเจ้าพนักงาน
จะได้เชิญพระอังคารไปตามถนนดินนาศัย เสด็จฉนวนถนนราชมรรษ
ผ่านถนนราชินี ข้ามสะพานไปตามถนนราชบพิธ เสด็จเข้าวัด
ราชบพิธ เชิญพระชะอบพระอังคารเข้าพักไว้ในพระวิหาร

เมื่อกระบวนแห่พระอัฐิออกพันราชวัดพระเมรุแล้ว พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จ
พระราชดำเนินจากพระที่นั่งทรงธรรมทางบันไดตะวันตก ขึ้นทรง

รถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระบรมมหาราชวัง แลเสด็จขึ้นพระที่นั่ง
ดุสิตมหาปราสาท

กระบวนแห่เชิญพระอัฐิเดี่ยวไปตามถนนหน้าพระลาน แล
เข้าประตูวิเศษชัยศรี ประตูพิมานชัยศรี แลถนนอมรัตนทาง
ขวา เทียบพระเสด็จงกทเกยหน้าประตูกำแพงแก้วพระที่นั่งดุสิตมหา
ปราสาท เจ้าพนักงานภูษามาตาเชิญพระโกศพระอัฐิลงจากพระ
เสด็จงก ไปประดิษฐานในบุษบกบนพระแท่นแว่นฟ้าทองภายใต้
เศวตฉัตรด้ายพิมพ์ ๕ ชั้นณพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาททางมุขตะวันตก
เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดไตรจักรพระดังษ์
๓๐ รูปดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรดา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรม
ราชินี เสด็จจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทไปทรงรถยนต์พระที่นั่ง
เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

งานพระอัฐิ

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม เวลาเช้า เจ้าพนักงานพระราชพิธีเตรียม
การที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระ
พระรามาธิบดี ๕ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบรมอัฐิพระบาท
สมเด็จพระรามาธิบดี ๕ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ออกประดิษ
ฐานเหนือพระราชบัลลังก์ภายใต้ฉัตรพญามหาเศวตฉัตร พร้อมด้วย

เครื่องอิสริยาภรณ์โปกและเครื่องราชด็กการะ กับจะได้เชิญพระอัฐิ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าดุษฎีราชทิพยรัตน์ ดุขุมชคตียกถยาอด
กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร และพระอัฐิพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าบุษบงเบิกบานประดิษฐานเหนือโต๊ะทอง ๒ ข้างพระราชบัลลังก์
ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากรประจำพระชนมวารพระบาทสมเด็จพระ
รามาธิบดีที่ ๕ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระรามา
ธิบดีที่ ๕ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระพุทธรูปปฏิมากรประจำ
พระชนมวารสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าดุษฎีราชทิพยรัตน์ ดุขุม
ชคตียกถยาอด กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าบุษบงเบิกบาน เหนือม้านมู่บนพระแท่นมุกด์ และตั้ง
เครื่องนมัสการไว้พร้อมเสร็จ

เวลาบ่าย ๕ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
รถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินมาจากพระราชวังดุสิตมายังพระ
บรมมหาราชวัง เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงจุด
ธูปเทียนเครื่องราชด็กการะถวายบังคมพระบรมอัฐิแล้ว ทรงจุด
เทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๒๐ รูปสวดพระพุทธมนตร์จบแล้ว
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระราชาคณะถวายพระ
ธรรมเทศนากัณฑ์ ๓ จบแล้ว ถวายอนุโมทนา พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงทอดไตรจักร พระสงฆ์ทงนหัดดับปกรณ์พระอัฐิ

สมเด็จพระปิยะนาถเจ้า ผู้ชฎามารศรี พระอัครราชเทวี แล้ว
ทรงประเคนจุฬามณีไทยธรรม พระราชาคณะถวายเป็นอติเรก ถวาย
พระพรดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดไตรจักร ๑๐ ไตร
พระสงฆ์ ๑๐ รูปลำดับปรกณพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระรามา
ธิบดีที่ ๕ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระรามา
ธิบดีที่ ๕ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วทรงทอดไตรจักร ๒ ไตร
ผ้าขาว ๓ ผืน พระสงฆ์ ๕ รูปลำดับปรกณพระอัฐิสมเด็จพระเจ้า
นางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมหลวง
ศรีรัตนโกสินทร และพระอัฐิพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
บุษบงเบิกบาน แล้วถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายเป็นอติเรก
ถวายพระพรดา เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม เวลาเช้า ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรง
จุดเทียนเครื่องราชสักการะถวายบังคมพระบรมอัฐิ และทรงจุด
เทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรงประเคนภัตตาหารแก่พระสงฆ์ ๒๐ รูป
พระสงฆ์ทำภิกขุภัตต์ถวายแล้ว ทรงประเคนจุฬามณีไทยธรรม พระ
สงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายเป็นอติเรก ถวายพระพรดา
แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระราชาคณะถวาย
พระธรรมเทศนาถกัณฑ์ ๑ จบแล้ว ถวายอนุโมทนา พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทอดผ้า พระสังฆี & รูปสัตว์ปกกรรม ทรง
ประเคนจุบัจจัยไทยธรรม พระราชาคณะถวายอดิเรก ถวาย
พระพรดา และมีสัตว์ปกกรรมรายร้อยจำนวนพระสังฆี ๓๐๐ รูป
แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานภูษามาดาเชิญพระโกศพระอัฐิ
สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ พระอัครราชเทวีตั้งจากบุษบกแว่นฟ้าของ
ไปประดิษฐานเหนือธรรมา พระที่นั่งประทับคู่กำแพงแก้ว พระที่นั่งดุสิต
มหาปราสาท มีทหารม้าหน้าและธรรมาข้าหลวงเชิญเครื่องยศตาม
ออกจากพระบรมมหาราชวังทางประตูวิเศษชัยศรี เดียวถนนหน้า
พระदानทางขวา เดียวถนนราชดำเนินทางซ้าย เดียวออกถนน
จักรพงษ์ ถนนสามเสน เข้าด้วงบางขุนพรหม แล้วเชิญชน
ประดิษฐานบนคาน้ำดื่มสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนคร
สวรรค์วรพินิต

เมื่อกระบวนแห่เชิญ พระอัฐิ ออกจากพระบรมมหาราชวังแล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จจากวัดพระราชวังดุสิต เจ้าพนักงาน
เชิญพระบรมอัฐิและพระอัฐิกลับ

งานบรรจุพระอังคาร

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม เจ้าพนักงานเตรียมการที่ในพระวิหาร
และที่บรรจุพระอังคาร ณอนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์ราชบพิตร
เวทาบ่าย & นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
รถยนต์พระที่นั่งจากพระราชวังดุสิต ไปประทับในพระวิหารวัด

ราชบัณฑิตยสถาน และทรงทอดผ้า พระสังฆ
วัดราชพิศ ๒๐ รูปสดับปกรณ์ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
เชิญพระชะอบพระองค์จากพระวิหารไปบรรจุที่ในอนุสรณ์จารย์ ชาว
พนักงานประโคน คังซ์ แคร กตองชนะ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวทรงวางพวงมาต้ายกที่บรรจุแล้ว เสด็จกลับพระราชวังดุสิต
พระบรมวงศานุวงศ์และข้าทูลละอองธุลีพระบาทวางพวงมาตาค่อยไป
เป็นเสร็จการ

วาท ๑

กระบวนแห่พระศพ

สมเด็จพระบิตุณาเจ้าฯ พระอัครราชเทวี
จากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ไปวัดพระเชตุพน
พระพุทธรักษา ๒๕๗๓

กระบวนราชอิสริยยศ

เจ้าพนักงานพระราชพิธี นำรว	๒
นายท้ายช้าง ถือกง ๓ ช้าง	๒
คู่แห่ นุ่งเกยวดลายดวมเดือครุย ตอมพอก	๓๖๐
กตองชนะแดง	๘๐

จำปี ๓)	
จำกตอง ๓)	๒
ตำรวจตรกตอง	๒
ตำรวจ ๑๖	} ๓๘
ตำรวจอน ๒๐	
คังข ๒	
ตำรวจตรตำรวจ	๓
นัครเครื่องพระนำ หน้า ๕ ชั้น ๖	} ๓๐
บังแทรก ๔	
ตั้งฆกาเรี เชิญพัตยศ	๓
เล็ดยงกตบับัว พระญาณวราภรณ์นำ	๓
กตตกำมะดต	๓
บังสุรย	๓
นัครเครื่องพระนำ หตง ๕ ชั้น ๔	} ๖
บังแทรก ๒	
เจ้าพนักงานใหญ่กองราชพิธ	๓
เครื่องสูงหน้า นัคร ๕ ชั้น ๖	} ๓๒
บังแทรก ๔	
นัคร ๗ ชั้น ๒	
พระแสงหว่างเครื่องหน้า	๖

คุมเครื่องหน้า		๒
พระยานมาศ ๓ ลำคาน		
เจ้าพนักงานภาษามาตา	ประคอง	๒
พระกตดหัททของชวาง		๑
บังพระสุรย์		๑
พัตโปก		๑
คู่เคียง	ชั้นพระยา ๓ คู่ ชั้นพระ ๗ คู่	๑๖
อินทร์	เชิญจามร	๑
พรหม	เชิญจามร	๑
ด่นม พตเรือน	กำกับอินทร์	๑
	กำกับพรหม	๑
คุมเครื่องหลัง		๒
เครื่องสูงหลัง	ฉัตร ๗ ชั้น ๒ ฉัตร ๕ ชั้น ๔ บังแทรก ๒	๑
พระแสงหว่างเครื่องหลัง		๔
นำตวันตาม		๖
เชิญเครื่องตาม		

ข้าหลวงตาม

ข้าในกรม

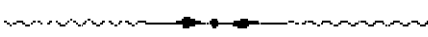
วิวาทิ ๒๐

กระบวนให้พระศพ

สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า ฯ พระอัครราชเทวี

จากหน้าวัดพระเชตุพน ไปสู่พระเมรุทองสนามหลวง

พระพุทธศักราช ๒๕๗๓

กระบวนหน้า ทหารบก

ทหารม้ารักษาพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระ

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑	กองร้อย
ทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์	๑	กองร้อย
ทหารช่างรักษาพระองค์	๑	กองร้อย
ทหารสื่อสารรักษาพระองค์	๑	กองร้อย
ทหารอากาศยาน	๑	กองร้อย
แถววงกรมทหารราบที่ ๓ มหาดเล็กรักษาพระองค์		
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว		
ทหารราบที่ ๓ มหาดเล็กรักษาพระองค์ในพระบาท		
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑	กองพัน

แผนผังกรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ๓ กองพัน

ผู้บังคับการกองทหารแห่งพระศพและกองบังคับการ

กระบวนราชอิสริยยศ

เจ้าพนักงานพระราชพิธี นำนวด ๒

นายท้ายช้าง ถูชิง ๓ ช้าง ๒

คู่เท้า หนึ่ง เกยวดยศดมเสด็จครุฑอมพอก ๓๖๐

กตองชนะแดง ๘๐

จ่าม ๑

จ่ากตอง ๑

ตำรวจตรอกตอง ๒

แตรฝรั่ง ๖๖

แตรงอน ๒๐

คั้งขี้ ๒

ตำรวจตรอกแตร ๑

คูร์เกรของหน้า ๕ ชั้น ๖)
มั้งแตรก ๕) ๓๐

ตั้งฆกาวิ เชิญพิศยศ ๑

รถพระญาณวราภรณ์ นำ	๓
กตตกำมะตอ	๓
บังสุรย์	๓
ฉัตรเครื่องทอง ๕ ชั้น ๔ บังแทรก ๒	๖
เจ้าพนักงานใหญ่กองพระราชพิธี	๓
ธงราชวงศ์ใหญ่ ฝ่ายใน	๓
เครื่องสูงหน้า ฉัตร ๕ ชั้น ๖ บังแทรก ๔ ฉัตร ๗ ชั้น ๒	๓ ๒
พระแสงหว่างเครื่องหน้า	๖
คุมเครื่องหน้า	๒
เวชยันตราชรถ ทรงพระศัพ เทียมม้า ๖	
ภูษามาตา ประคอง	๒
พระกตต	๓
บังพระสุรย์	๓
พัดโบก	๓
อินทร์ เขียวจามร	๓
พรหม เขียวจามร	๓

ฉันทมนต์	กำกับอินทร์ ๓	
	กำกับพรหม ๓	๒
ค. เที่ยงพระศัพ	ชั้นพระยา ๓ ค.	
	ชั้นพระ ๗ ค.	๓๖
ค. เที่ยงเครื่องหัด		๒
ค. เที่ยงเครื่องสูงหัด	ฉัตร ๗ ชั้น ๒	
	ฉัตร ๕ ชั้น ๕	๕
	บังแทรก ๒	
พระแสงหว่างเครื่องหัด		๔
นาถวิ้นตาม		๖
เชิษเครื่องตาม		
ข้าหัดวงตาม		
ข้าในกรม		

วิธีที่ ๓

กระบวนแห่เวียนพระเมรุ
 พระศัพเดิมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า ฯ พระอัครราชเทวี
 พระพุทธศักราช ๒๔๗๓

เจ้าพนักงานพระราชพิธี	นำรว	๒
นายท้ายช้าง	ถอย ๓ ช้าง	๕

คู่มือ หนังสือนั่งเกยวลายล้อมเสด็จครุฑ ลอมพอก	๑๖๐
กตของพระนาง	๗๐
จำปี	๑
จากถอง	๑
ตำรวจตรอกถอง	๒
เตรฝรั่ง	๑๖
เตรงอน	๒๐
คังช	๒
ตำรวจตรอกเตร	๑
นัครเครื่องพระนำ หน้า ๕ ๒ หน้า ๖ บั้งแทรก ๕	๑๐
ตั้งฆกาวิ เชิญพัตยค	๑
เสด็จกลับบัว พระญาณวราภรณ์ นำ	๑
กตดกำมะถ	๑
บั้งสุรย์	๑
นัครเครื่องพระนำ หตั้ง ๕ ๒ หน้า ๕ บั้งแทรก ๒	๒
เจ้าพนักงานใหญ่กองพระราชพิธี	๑
ขงราชวงศ์ใหญ่ สายใน	๑

เครื่องตั้ง หน้า นิตย ๕ ชั้น ๖)	
บังแทรก ๔	๑๒
นิตย ๗ ชั้น ๒)	
พระแสงหว่างเครื่องหน้า	๖
คุมเครื่องหน้า	๒
พระยานมาศ ๓ ตำคาน	
เจ้าพนักงานภูษามาตาประคอง	๒๐
พระกตทักทองขวาง	๗
บังพระศูรย์	๓
พัดโบก	๓
คู่เคียง ชั้นพระยา ๓ คู่)	
" ชั้นพระ ๗ คู่)	๑๖
อินทร์ เข็มจามร	๘
พรหม เข็มจามร	๘
ฉนมพตเวียน กำกับอินทร์	๑
กำกับพรหม	๑
เครื่องตั้งหลัง นิตย ๗ ชั้น ๒)	
" นิตย ๕ ชั้น ๔	๘
บังแทรก ๒	

คุมเครื่องหลัง	๒
พระแสงหว่างเครื่องหลัง	๔
นาถวิ้นตาม	๖
เชิญเครื่องตาม	
ข้าหลวงตาม	

บัญชีสำมหาบ

พระอัฐมเด็จพระบิคุจณาเจ้า ฯ พระอัครราชเทวี

งานพระเมรุห้องดนามหลวง พ.ศ. ๒๕๗๓

ดำรับที่ ๑

ไตรจักร	มหาเศวตเอก	พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ (ม.ร.ว. มุต คารากร ณอยุธยา)
หาบ	มหาเศวตตรี	พระยาชาติเศษอุดม (ม.ร.ว. ไบ้ะ มาดากุด ณอยุธยา)
หม้อเข้า		พนักงานดนมพดเรือน

ดำริที่ ๒

ไตรจักร	มหาเสวกโท	พระยาเทเวศร์วงศ์ จิวัฒน์ (ม.ต. อราห์ บุญชร ฌอยุธยา)
หาบ	มหาอำมาตย์ตรี	พระยาอุดมพงศ์เพ็ญ สวัสดิ์ (ม.ร.ว. ประยูร อัครศักดิ์ ฌอยุธยา)
หม้อเข้า		พนักงานฉนมพดเวียน

ดำริที่ ๓

ไตรจักร	มหาเสวกโท	พระยามหานามราช (ม.ร.ว. จำนง นพวงศ์ ฌอยุธยา)
หาบ	นายพดตรี	พระยาเดณาดังคราม (ม.ร.ว. อี นพวงศ์ ฌอยุธยา)
หม้อเข้า		พนักงานฉนมพดเวียน

ดำริที่ ๔

ไตรจักร	มหาอำมาตย์โท	พระยาไพบุตย์ดมบค (เดช บุนนาค)
---------	--------------	----------------------------------

หาบ	มหาदेवบุตร	พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ (เคยม บุนนาค)
หม้อเข้า		พนักงานต้นมพดเรือน
ดำรับที่ ๕		
ไตรจักร	นายพลโท	พระยาพระภุชณรักษ์ (สวาท บุนนาค)
หาบ	นายพลตรี	พระยาเทพาธิบดี (เงิน บุนนาค)
หม้อเข้า		พนักงานต้นมพดเรือน
ดำรับที่ ๖		
ไตรจักร	นายพลเรือตรี	พระยาดำรงราชพลขันธ์ (คอน บุนนาค)
หาบ	มหาदेवบุตร	พระยาเทพมุนเฑียร (สนั่น บุนนาค)
หม้อเข้า		พนักงานต้นมพดเรือน

วิวที่ ๔

กระบวนแห่งพระอัฐ

สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า ฯ พระอัครราชเทวี

จากพระเมรุทองสดนามหลวง คู่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

พระพุทธศักราช ๒๔๗๓

เจ้าพนักงานพระราชพิธีนาหวด	๒
นายท้ายช้าง ถือธง ๓ ชาย	๒
คู่แห่ นุ่งเกยวดายล้อมเสื่อครุย ดอมพอก	๓๖๐
กลองชนะระแดง	๘๐
จำป	๓
จำกลอง	๓
ตำรวจครกกลอง	๒
แตรฝรั่ง	๓๖
แตรงอน	๒๐
คังซ์	๒
ตำรวจครกแตร	๓
เจ้าพนักงานใหญ่กองพระราชพิธี	๓

เครื่องสูงหน้า	ฉัตร ๕ ชั้น ๖	}	๑๒
	บังแทรก ๔		
	ฉัตร ๗ ชั้น ๒		
คุมเครื่องหน้า			๒
พระแสงหว่างเครื่องหน้า			๓
พระเสด็จงกง	ทรงพระขรรค์		๓
พระกตทักทของขวาง			๓
บังพระศูรย์			๓
พัด โบก			๑
คู่เคียง	ชั้นพระยา ๓ คู่	}	๑๖
	ชั้นพระ ๗ คู่		
อินทร์	เชิญจามร		๘
พรหม	เชิญจามร		๘
ดรัม พดเรื่อน	กำกับ อินทร์		๑
	กำกับ พรหม		๑
เครื่องสูงหลัง	ฉัตร ๗ ชั้น ๒	}	๘
	ฉัตร ๕ ชั้น ๔		
	บังแทรก ๒		
พระแสงหว่างเครื่องหลัง			๒

คุมเครื่องตง	๒
นายตำรวจหลวง นำ	๒
พระวอ ทรงพระอังการ	๓
เจ้าพนักงานพระราชพิธี กำกับ	๓
พระกต	๓
เชิญเครื่องตาม	
ข้าหลวงตาม	
ข้าในกรม	

การแต่งกาย

วันที่ ๓๖ พฤษภาคม	เย็น	เต็มยศใหญ่	ไว้ทุกข์พื้นแขนเสื้อ ราชอิสตริยาภรณ์ จุุดจอมเกล้า
วันที่ ๓๗ พฤษภาคม	บ่าย	เต็มยศใหญ่	ไว้ทุกข์พื้นแขนเสื้อ ราชอิสตริยาภรณ์ จักรบรมราช วงศ์ หรือ ราชอิสตริยาภรณ์ข้าง เผือก
วันที่ ๓๘ พฤษภาคม	เช้า	เต็มยศใหญ่	ไว้ทุกข์พื้นแขนเสื้อ ราชอิสตริยาภรณ์ มงกุฎสยาม
วันที่ ๓๙ พฤษภาคม	เย็น	เต็มยศ	ราชอิสตริยาภรณ์ ข้างเผือก

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๔๗๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๔๗๒

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม เช้า เค็มยศ ราชอิสริยาภรณ์ จด
จอมเกล้า

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม เย็น ปกติ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาท แต่งพระองค์
และแต่งกายอนุโลมอย่างแจ้งความของกระทรวงวัง เรื่องการแต่ง
กายเครื่องทุกข์ ในงานพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า ฯ พระอัครราช
เทวี ณะบัดนี้ถึงวันที่ ๕ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๐

ตำแหน่งที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ที่ในพระบรมมหาราชวัง

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า เฝ้า ฯ บนพระที่นั่งดุสิตมหา
ปราสาทมุขเหนือชักรตะวันตก นอกกว่านั้นพักที่ประำหน้าพระที่นั่ง
ดุสิตมหาปราสาทด้านพายัพ

เจ้าพระยาเดชาบดี คณะทูต นายพล และมหาอำมาตย์ เฝ้า ฯ
บนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท มุขเหนือชักรตะวันออก นอกกว่า
นั้น เฝ้า ฯ ที่ประำหน้าพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทด้านอื่น

ข้าทูลละอองธุลีพระบาทในพระราชสำนักชั้นผู้ใหญ่ เฝ้า ฯ บน
พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทมุขตะวันออก

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน เฝ้า ฯ บนมพระที่นั่งดุสิตมหาปรา
สาท มุขใต้

ข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายใน เฝ้า ฯ ที่มุขกระสันพระที่นั่ง
ดุสิตมหาปราสาท ที่ประรำข้างพระที่นั่งราชกรณียดง
ที่พระเมรุทองสนามหลวง

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า เฝ้า ฯ บนมพระที่นั่งทรงธรรม
เบื้องอุดรภาค

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน เฝ้า ฯ บนมพระที่นั่งทรงธรรม
เบื้องทักษิณภาค

เจ้าพระยาเสนาบดี คณะทูต นายพล และมหาอำมาตย์
มหาเสวก เฝ้า ฯ ที่ชนดพระที่นั่งทรงธรรมเบื้องอุดรภาค นอก
กว่านั้น เฝ้า ฯ ณที่ตอตั้งไปถึงศาลาดอกขุ่น ประรำเหนือและทิศค

ข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายในชั้นผู้ใหญ่ เฝ้า ฯ ที่ชนดพระ
ที่นั่งทรงธรรมเบื้องทักษิณภาค นอกกว่านั้น เฝ้า ฯ ที่ศาลานาง
ในและประรำใต้

ระเบียบการขึ้นถวายพระเพลิง

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ได้จัดขบวนบันไดมุขเหนือ
ได้จัดขบวนบันไดมุขตะวันตก

วันที่ ๓๓ พฤษภาคม ๒๔๗๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ หน้า ๔๗๔

เดิมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี และพระบรมวงศ์
นุวงศ์ฝ่ายใน เสด็จขึ้นทางบันไดมุขใต้ เสด็จลงทางบันไดมุขใต้
ขำทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายหน้า และคณะทูต ขึ้นทาง
บันไดมุขตะวันออก ลงทางบันไดมุขเหนือ
ขำทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายใน ขึ้นทางบันไดมุขใต้ ลงทาง
บันไดมุขใต้
พระสงฆ์ ขึ้นทางบันไดมุขตะวันออก ลงทางบันไดมุขตะวันตก
กระทรวงวัง

พฤษภาคม วันที่ ๓๐ พฤษภาคม

พระพุทธศักราช ๒๔๗๑

พระราชทานยศ

วันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ พระราชทานยศให้

✓ อำมาตย์โท พระยาตรังคภูมาภิบาล (เดิม บัณฑิตยารชุน) เป็น
อำมาตย์เอก

✓ อำมาตย์ตรี พระยาสूरพตพิพิธ (เดิม สุ่มนดิษย) เป็น
อำมาตย์โท